

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA APYVARTINIŲ TARŠOS LEIDIMŲ PASKIRSTYMO IR PREKYBOS SISTEMOS VERTINIMAS

2008 m. sausio 31 d. Nr. VA-P2-20-24-3
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant

Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento direktorės Zitos Valatkienės
2007-07-19 ir 2007-09-11 pavedimus Nr. P2-20-24 ir Nr. P2-20-24-1

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:

Antanas Aliulis (grupės vadovas)

Bronius Kurkutis

Tautvydas Lankelis

Mindaugas Valančius

Auditas pradėtas 2007-07-19

Auditas baigtas 2008-01-31

SANTRAUKA

Sparčiai vystantis pramonei, į atmosferą išmetama vis daugiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų (anglies dioksido, metano, azoto ir kt.), turinčių įtakos klimato pokyčiams.

Nuo 2005 m. sausio mėn. Europos Sąjungos teritorijoje pradėjo veikti prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema, kurios tikslas – mažinti išmetamą šiltnamio dujų kiekį energijos gamybos, metalų gamybos ir apdirbimo, mineralinių medžiagų apdirbimo bei celiuliozės ir popieriaus gamybos srityse.

Lietuvoje apyvartinių taršos leidimų paskirstymo, panaudojimo ir prekybos klausimai yra aktualūs ir dažnai tampa valstybės institucijų, formuojančių ir įgyvendinančių valstybės politiką šioje srityje, bei įmonių, vykdančių gamybą, diskusijų tema. Valstybės kontrolė, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto siūlymą ir įvertinusi šiltnamio efekto mažinimo svarbą, 2007 metų valstybinio audito programoje numatė atlikti apyvartinių taršos leidimų paskirstymo ir prekybos sistemos auditą.

Audito tikslas – įvertinti apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) paskirstymo, panaudojimo ir prekybos sistemos efektyvumą bei nustatyti, ar už parduotus ATL gautos lėšos naudojamos taršai mažinti.

Lietuvos apyvartinių taršos leidimų paskirstymo, prekybos ir panaudojimo sistemoje ar šios sistemos valdyme dalyvauja Aplinkos ministerija, viešoji įstaiga Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas, Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plano priežiūros komitetas, regioniniai aplinkos apsaugos departamentai ir įmonės.

Audito metu nustatėme, kad Lietuvos Respublika vykdo Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87 reikalavimus, Nacionaliniame apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plane numatyto 36 796 tūkst. ATL kiekio paskirstymo proporcijos atitiko ES proporcijas. Audito metu taip pat nustatėme, kad Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87 bei ją keitusių direktyvų 96/61 ir 2004/101 reikalavimai į nacionalinę teisę perkelti tik aplinkos ir ūkio ministrų įsakymais, o ne Lietuvos Respublikos įstatymais. Todėl aiškiai nenustatytos ir nepaskirstytos institucijų funkcijos ir atsakomybė, įstatymais nenustatyti ūkinės veiklos apribojimai ir baudos, šių baudų dydis ir taikymo tvarka. Taip pat nenustatyta lėšų, gautų pardavus apyvartinius taršos leidimus, panaudojimo taršai mažinti tvarka. Lietuvos Respublikoje nėra baigta Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų žinybinio registro kūrimo procedūra.

Įvertinę apyvartinių taršos leidimų skirstymą ir panaudojimą nustatėme, kad Lietuvos Respublikoje panaudojama tik pusė numatytų ATL. Apyvartiniai taršos leidimai naujiems

įrenginiams buvo paskirstyti pagrindiniu kriterijumi laikant anksčiausios paraiškos priėmimo datą, neatsižvelgiant į ATL panaudojimą per ankstesnį laikotarpį ir neužtikrinant skirstymo proceso viešumo.

Taip pat pastebėjome, kad Lietuvoje buvo vėluojama rengti Apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcioną, kuris įvyko tik 2007 m. spalio mėn. Pardavus aukcione ATL anksčiau galėjo būti gauta daugiau pajamų.

Audito ataskaitoje pateikėme rekomendacijas, kurios, mūsų nuomone, sudaro prielaidas spręsti nustatytas problemas. Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome užtikrinti 1997 m. gruodžio 11 d. Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo ir 2003 m. spalio 13 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87 reikalavimų perkėlimą į nacionalinę teisę aukštesnės galios teisės aktais ir inicijuoti kitų reikalingų teisės aktų priėmimą.

Aplinkos ministerijai ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondui rekomendavome užbaigti Apyvartinių taršos leidimų žinybinio registro kūrimo procedūras, patikslinti rezervo naujiems įrenginiams paskirstymo tvarką ir užtikrinti šio proceso viešumą.